

ZÁKLADNÍ GENEZE DENNÍCH RAZÍTEK VÝPLATNÍCH OTISKŮ NA ÚZEMÍ ČESKOSLOVENSKA 1926 - 1948 (1953)

V roce 2026 si připomeneme sto let od prvního výplatního otisku na našem území. Několik pohledů na vývoj vzhledu otisků určitě neuškodí.

V naší souhrnné katalogové práci s kolegou a přítelem Robertem Di Casolou, velkým nadšencem sběratelství čs. výplatního otisku, jsme zpracovali v jednom dílu přehled denních razítek v období 1926 - 1948 (1953). Tato část vznikla v listopadu roku 2013.

Proč uvádím dva letopočty 1948 a 1953? Rok 1948 stanovila poštovní správa jako mezní datum pro povolená denní razítka. Období používání však mělo svůj přesah daný neukončeným používáním výplatního razítka ve tvaru "větrné růžice" - to byl rok 1953.

V tabulkách jsou první tvary denního razítka z nového období 4. republiky (výplatní razítko ve tvaru "zoubkovaného obdélníku"). Další vývoj od konce 40. let do roku 1992 (konec Československa) se objeví v úvodu k Databázi výplatních otisků komerčních uživatelů z let 1946 - 1992 a v chystaném úvodu k Databázi čs. poštovních výplatních otisků na tomto webu z let 1946 - 1992.

Pro toto časové období i jsme identifikovali tři základní typy denních razítek:

A: jednokruhový

B: dvoukruhový bez můstků

C: dvoukruhový s můstkem(a půlměsíci).

V rámci jednotlivých typů existují různé podtypy, které byly určeny průměrem, rozlišovacím znaménkem - písmenem či číslicí a umístěním domicilů dohlédacích pošt.

Číslice (poihyblivý údaj v denním razítku) tato trabulka nezkoumá.

Vycházeli jsme z otisků komerčních uživatelů (bez pošt).

Specializovaný sběratel může k tomuto přehledu přiřadit ještě další případy z kategorie variant (např. neexistence kruhů apod.) .

Vývoj po 1. 1. 1993 přidává k této tabulce další specifika.

TOWN MARK

Type A

Form	Type	Diameter mm	Observations
	A	22 – 24	Normal Town mark Francotyp A
	A	22 – 24	Normal Town mark Francotyp C
	A 1	24 – 26	second machine
	A 2	24 – 26	with company name

Type A (continuation)

Form	Type	Diameter mm	Observations
	A 3 a	22 – 24	bilingual (Czech at top and German at bottom)
	A 3 b	24 – 26	bilingual (German at top and Czech at bottom)
	A 3 c	24 – 26	bilingual (Czech - Russian) very rare
	A 3 c	24 – 26	known at least 2 pieces
	A 4	22 – 24	idem A 3 b a = second machine

Type A (continuation)

Form	Type	Diameter mm	Observations
	A 5 a	24 – 26	Only Czech at bottom (German name removed) (ex A 3 a)
	A 5 b	22 – 24	Only German at bottom Czech at bottom removed (ex A 3 b)
	A 6	22 – 24	Only German name at top
	A 7	24 – 26	Only Czech at bottom (German name removed) (ex A 4) a = second machine

Type B

Form	Type	Diameter mm	Observations
	B	24 – 25	Only Czech name
	B 1	24 – 25	Only Czech name e = second machine
	B	27	German at top and Czech at bottom only with FTP C

Type C

Form	Type	Diameter mm	Observations
	C	24 – 26	
	C	24 – 26	horizontal lines broken
	C 1	24 – 26	second machine
	C 2	24	German at top and Czech at bottom
	C 3	24	German name removed

November 2013

výplatní otisk

Československo

1926 - 1948 (1953)